

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ARΛ2A(ε)

ΤΑΞΗ:

Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 5 Μαΐου 2021
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ**A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΕΝ ΒΟΥΛΗ ΜΑΝΤΙΘΕΩΙ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩΙ ΑΠΟΛΟΓΙΑ¹**

[11] καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἥγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὅψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἴχον περὶ ἐμοῦ.

[12] ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδεῖξαι περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἔτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἶον ἔμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

[13] πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὄρθοβούλου κατειλεγμένος ἵππεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἥγουμένους, ἔτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ

¹ Κωνσταντίνος Ι. Δάλκος Χρίστος Ι. Δάλκος Γεώργιος Π. Μανουσόπουλος Νικόλαος Ι. Μπονόβας Σπυρίδων Α. Παργινός, Ρητορικά Κείμενα Β' Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β, σελ. 86-87, 94

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ARΛ2A(ε)

προσελθών ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἔξαλεῖψαι με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων σημειώνοντας την ένδειξη Σωστό ή Λάθος σε καθεμιά από αυτές.
- α) λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους: η λογοποιία και η ψευδολογία, αν και αντίθετες μεταξύ τους ως έννοιες, χαρακτήριζαν και οι δύο ανθρώπους που σύχναζαν στα σκιραφεία, στα καπηλειά και στα καταγώγια.
  - β) εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἀν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ: πρόκειται για ένα πολύ εύστοχο ηθικό επιχείρημα.
  - γ) οὐδεὶς ἀν ἀποδεῖξαι περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην: μέσω του ηθικού αυτού επιχειρήματος, υπονοείται η φιλόδικη φύση των Αθηναίων.
  - δ) ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιῆσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν: πρόκειται για τη συμμαχία που συνομολογήθηκε το 395 π.Χ. μεταξύ Αθηναίων και Βοιωτών και η οποία στρεφόταν κατά των Κορινθίων.
  - ε) ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἵππεύειν: Ο Ορθόβουλος ήταν ο φύλαρχος της Ακαμαντίδας φυλής, στην οποία ανήκε ο Μαντίθεος.
  - στ) ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἔξαλεῖψαι με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι: οι ενέργειες και τα κίνητρα του Μαντίθεου καταδεικνύουν την ἀψογη εικόνα του στην ιδιωτική του ζωή.

Μονάδες 6.

- A2.** έτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον: Τι γνωρίζετε για τη διαδικασία δοκιμασίας ιππών και ίππων στην αρχή κάθε χρόνου;

Μονάδες 4

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ****E_3.ARΛ2A(ε)**

- B1.** Να επισημάνετε τη διαφορά ανάμεσα στη δίκη και στη γραφή και να δώσετε τον ορισμό (όχι ανάλυση) της εισαγγελίας.

Μονάδες 10

- B2.** Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν ναυμαχίαν ἐποίησασθε ... ἄδειαν ἔμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι: Να επισημάνετε τον τρόπο με τον οποίο αναδεικνύεται το ήθος του Μαντίθεου στο απόσπασμα.

Μονάδες 10

- B3. a.** Να συμπληρώσετε τις επόμενες προτάσεις με τα ονόματα που σας δίνονται σε παρένθεση (Λυσίας, Ισοκράτης, Δημοσθένης, Πλάτωνας, Πρωταγόρας):

- α) Ο ..... θεωρείται ως ο επιφανέστερος εκπρόσωπος της επιδεικτικής ρητορείας.
β) Ο ..... θεωρεί ότι δεν μπορεί να χαρακτηρίσει επιστήμη ή τέχνη τη ρητορική.
γ) Ο ..... θεωρείται ως ο σημαντικότερος ρήτορας συμβουλευτικών λόγων.
δ) Ο ..... θεωρείται ο κατ' εξοχήν ικανός λογογράφος της κλασικής Αθήνας.
ε) Ο ..... θεωρεί ότι για κάθε ζήτημα υπάρχουν δύο λόγοι (απόψεις) αντίθετοι μεταξύ τους.

Μονάδες 5

- β.** Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση για κάθε ένα από τα παρακάτω:

1. Οι Συρακούσιοι Κόραξ και Τ(ε)ισίας :
  - α. ήταν οι δημιουργοί και διδάσκαλοι της συστηματικής πλέον ρητορικής
  - β. υποστήριζαν ότι η ρητορική δεν ενδιαφέρεται να ανακαλύψει και να διδάξει τα αληθινά και τα δίκαια
2. Τα «γοργίεια» σχήματα:
  - α. διάνθιζαν τον λόγο με σκοπό να παραπλανήσουν το ακροατήριο
  - β. διάνθιζαν τον λόγο προσεγγίζοντας τα όρια του ποιητικού λόγου

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ARΛ2A(ε)

3. Ο χρόνος των αγορεύσεων στην Ηλιαία:
- περιοριζόταν από ένα υδραυλικό χρονόμετρο, την «κλεψύδρα»
  - ήταν απεριόριστος για όλους τους ομιλητές
4. Τα παραδείγματα ανήκουν:
- στις άτεχνες αποδείξεις
  - στις έντεχνες αποδείξεις
5. Ο επίλογος ενός ρητορικού λόγου:
- δεν είναι απαραίτητος, όταν ο λόγος είναι πολύ σύντομος
  - είναι απαραίτητος, ακόμα και αν ο λόγος είναι σύντομος

Μονάδες 5

- B4 a.** Να συνδέσετε κάθε λέξη του κειμένου (Α' στήλη) με την αντώνυμή της στη Β' στήλη (δύο λέξεις της Β' στήλης περισσεύουν):

A' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. δύναμαι	α) φύλος
2. αἰσχρὸς	β) κακὸς
3. πολέμιος	γ) καλὸς
4. ἀναβαίνω	δ) ἀπέρχομαι
5. προσέρχομαι	ε) ἀδυνατῶ
6. δῆλον	στ) καταβαίνω
	ζ) διέρχομαι
	η) ἄδηλον

Μονάδες 6

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ARΛ2A(ε)

- β. Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου ένα ομόρριζο ουσιαστικό, απλό ή σύνθετο, της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	Κατάληξη	ομόρριζα ουσιαστικά
ὅψεσθε	-μα	
Ψευδομένους	-ος	
Κατειλεγμένος	-ος	
ήγουμένους	-μών	

Μονάδες 4

- B5. Με βάση την παράγραφο 11 του πρωτότυπου κειμένου και το παράλληλο κείμενο από τον ρήτορα Ισοκράτη να παρουσιάσετε τις κακές συνήθειες των νέων Αθηναίων στην εποχή του Μαντιθέου.

Ισοκράτης, Άρεοπαγητικός 48

Τοιγαροῦν οὐκ ἐν τοῖς σκιραφείοις οἱ νεώτεροι διέτριβον, οὐδὲ ἐν ταῖς αὐλητρίσιν, οὐδὲ ἐν τοῖς τοιούτοις συλλόγοις ἐν οἷς νῦν διημερεύουσιν· ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔμενον ἐν οἷς ἐτάχθησαν, θαυμάζοντες καὶ ζηλοῦντες τοὺς ἐν τούτοις πρωτεύοντας. οὕτω δὲ ἔφενγον τὴν ἀγοράν, ὥστε εἰ καί ποτε διελθεῖν ἀναγκασθεῖν, μετὰ πολλῆς αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης ἐφαίνοντο τοῦτο ποιοῦντες.

Απόδοση: Γι' αυτό δεν σύχναζαν οι νέοι σε μέρη τυχερών παιχνιδιών, ούτε σε χαμαιτυπεία με αυλητρίδες, ούτε σε συγκεντρώσεις τέτοιου είδους όπου σήμερα περνούν την ημέρα τους, αλλά αφοσιώνονταν στις ασχολίες στις οποίες είχαν ταχθεί, όπου θαύμαζαν και ζήλευαν όσους πρώτευαν σ' αυτά. Έτσι απέφευγαν την αγορά, ώστε και αν καμιά φορά ήταν αναγκασμένοι να περάσουν απ' αυτή, φαίνονταν καθαρά ότι το έκαναν αυτό με μεγάλη ντροπή και συστολή.

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ARΛ2A(ε)

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίου, Ύπερ Αδυνάτου, 21-23*

Κάποιος άγνωστος Αθηναίος πολίτης έκανε μήνυση (είσαγγελία) εναντίον κάποιου επίσης άγνωστου «αδυνάτου» και τον κατηγόρησε πως λαμβάνει παράνομα το επίδομα και ότι πρέπει να του αφαιρεθεί. Ο «αδύνατος» για να υπερασπιστεί τον εαυτό του εκφωνεί ο ίδιος τον λόγο που του έγραψε ο Λυσίας.

Άλλα γάρ οὐκ οἶδ’ ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπολογούμενον πρὸς ἐν ἔκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνοχλεῖν πλείω χρόνον. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων εἴρηκα, τί δεῖ περὶ τῶν φαύλων ὄμοίως τούτῳ σπουδάζειν; Ἔγὼ δ’ ὑμῶν, ὡς βουλή, δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν ἔχειν περὶ ἐμοῦ διάνοιαν, ἥνπερ καὶ πρότερον· μὴ οὖ μόνου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πατρίδι, τούτου διὰ τουτονὶ ἀποστερήσητέ με· μηδ’ ἂ πάλαι κοινῇ πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἰς ὃν πείσῃ πάλιν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. Ἐπειδὴ γάρ, ὡς βουλή, τῶν μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαιμών ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, ἡ πόλις ἡμῖν ἐψηφίσατο τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς εἶναι τὰς τύχας τοῖς ἀπασι καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. Πῶς οὖν οὐκ ἀν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπεστερημένος εἴην, ἂ δ’ ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν οὕτως διακειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείη; Μηδαμῶς, ὡς βουλή, ταύτῃ θῆσθε τὴν ψῆφον.

*Denniston, J. D. (1931). *The Loeb Lysias-Lysias. With an English translation by WRM Lamb. Pp. xxvi+ 707.(Loeb Classical Library.) London: Heinemann, 1930.*

Λεξιλόγιο

σπουδάζω = ασχολούμαι σοβαρά

κοινῇ = με κοινή απόφαση

τὸ ἀργύριον = το χρηματικό βοήθημα

ταύτῃ = έτσι (δοτικοφανές επίρρημα)

Παρατηρήσεις

- Γ1. Να αποδώσετε στα νέα ελληνικά το ακόλουθο απόσπασμα «Ἐπειδὴ γάρ, ὡς βουλή, τῶν μεγίστων ἀρχῶν..... ταύτῃ θῆσθε τὴν ψῆφον».

Μονάδες 10

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ****E_3.ARΛ2A(ε)**

- Γ2.** Από ποιο μέρος του λόγου (προοίμιο, διήγηση-πίστη, επίλογος) προέρχεται το απόσπασμα που σας δόθηκε και γιατί; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 10

- Γ3. α.** Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς όρους της επόμενης περιόδου στον αντίθετο αριθμό: «.....ἡ πόλις ἡμῖν ἐψηφίσατο τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἥγονμένη κοινὰς εἶναι τὰς τύχας...».

Μονάδες 4

- β.** ἐνοχλεῖν, εἴρηκα, ἀφελέσθαι, ἀφαιρεθείην: Να μεταφερθούν οι τύποι στον μέλλοντα στην ίδια φωνή.

Μονάδες 4

- γ.** ἀκριβῶς, πλείω, τῶν καλλίστων, μεγίστων: Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο του επιρρήματος στον υπερθετικό βαθμό και των επιθέτων στον θετικό βαθμό (διατηρώντας το γένος, αριθμό και πτώση).

Μονάδες 2

- Γ4. α.** Πᾶς οὖν οὐκ ἀν δειλαιότατος εἶην, εἰ τῶν μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπεστερημένος εἶην.....: Να καταγράψετε τον υποθετικό λόγο και να προσδιορίσετε το είδος του (Μονάδα 1) και να τον τρέψετε, ώστε να εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν. (Μονάδες 2)

Μονάδες 3

- β.** Άλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ,τι δεῖ λίαν ἀκριβῶς ἀπολογούμενον πρὸς ἐν ἔκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνοχλεῖν πλείω χρόνον: Να προσδιορίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδα1), να κάνετε πλήρη χαρακτηρισμό της (μονάδες 2) και να επισημάνετε τον συντακτικό της ρόλο (μονάδα 1).

Μονάδες 4

- γ.** τῶν μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρησεν ἡμᾶς: να μετατρέψετε τη σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 3